

Vihreän siirtymän uudet pelisäännöt – Pohjanmaan yrityksiin ulottuvat vaikutukset hankintojen, rahoituksen, kyberturvallisuuden ja energiahankkeiden luvituksen osalta

Vihreän siirtymän kysymykset ei enää koske pelkästään ”kestävyysalan” yrityksiä. Uudet sääntelykokonaisuudet ja menettelyt vaikuttavat koko elinkeinoelämään toimialasta tai koosta riippumatta. Tämä vaikuttaa siihen, miten yritykset toteuttavat hankintoja, rahoittavat investointeja, turvaavat IT-ympäristön ja suunnittelevat luvanvaraisia hankkeita. Nämä muutokset voivat luoda samalla sekä haasteita että mahdollisuuksia.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että yrityksiltä vaaditaan enemmän dokumentaatiota ja seuranta prosesseja, sekä pankkien että asiakkaiden suuntaan. Samalla tämä avaa lisämahdollisuuksia kauppajen tekemiseen, kun yritykset voivat osoittaa mitattavia tuloksia.

Tässä artikkelissa tarkastelemme, miten nämä uudet sääntelykokonaisuudet vaikuttavat Pohjanmaan alueen yrityksiin. Keskitymme erityisesti julkisten hankintojen uusiin vaatimuksiin, yrityslainojen kestävyyskriteereihin sekä nopeutettujen luvitusmenettelyjen hallintaan. Lisäksi käsittelemme, miten kyberturvallisuusvaatimukset ulottuvat myös keskisuuriin ja pieniin yrityksiin koko toimitusketjun tasolla.

Dan Karlsson, partner, CEO
dan.karlsson@dkco-law.com

Dan on DKCO:n perustaja. Hän neuvoo yritysasiakkaita ja julkisyhteisöjä laaja-alaisella osaamisellaan ja pitkällä kokemuksellaan. Hänen erityisosaamisaloihinsa kuuluvat yhtiö- ja kauppaoikeus, rahoitus, yritysjärjestelyt, työoikeus sekä julkiset hankinnat.

Julkiset hankinnat – lisävaatimukset tarjoavat uusia mahdollisuuksia

Julkisissa hankinnoissa kestävyys, kuten ympäristöhyödyt ja energiatehokkuus, asetetaan etusijalle käyttämällä elinkaarikustannuksia arviointikriteerinä. Kestävyysvaatimukset vaikuttavat koko tarjoukseen – aina tuotemäärittelyistä toimittajan omaan osaamiseen.

Kestävyyskysymykset nostetaan esiin jo markkinavuoropuheluissa, jolloin hankintayksiköllä on mahdollisuus selvittää, mitä ympäristökriteereitä realistisesti voidaan asettaa. Markkinavuoropuheluun osallistujat voivat antaa panoksensa alan tietämyksellä ja esitellä käytännön ratkaisuja, jotka voivat vaikuttaa ympäristövaatimusten muotoiluun. Konkreettinen esimerkki tästä on, kun DKCO avusti asiakasta kuljetuspalveluiden hankinnassa. Tämä antaa yksinkertaisesti mahdollisuuden muotoilla hankinta niin, että se heijastaa markkinoiden todellisia edellytyksiä.

Tarjouspyynnössä ympäristönäkökohdat voidaan ottaa huomioon teknisissä ja ammatillisissa pätevyyksissä. Tämä tehdään asettamalla vaatimuksia hankintakohteen ominaisuuksille, kuten energiatehokkuudelle ja kierrätettävyydelle. Hankintayksikkö voi vaatia sertifikaatteja, kuten ISO 14001, ISO 27001 ja ISO 9001. Lisäksi tarjoajan valintaan voivat vaikuttaa toimittajan referenssit, henkilöstön asiantuntemus ympäristöasioissa ja elinkaarikustannuslaskelmissa aina hankinnoista jätehuoltoon. Hankinnat voidaan jakaa myös julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 75 §:n nojalla pienempiin osiin, mikä hyödyntää pieniä ja keskisuuria yrityksiä.

Onnistuakseen hankinnoissa on hankinta-asiakirjat luettava huolellisesti, esitettävä kysymyksiä ajoissa ja kyettävä perustelemaan väitteet todennettavissa olevilla todisteilla, kuten sertifikaateilla, mittauksilla ja referensseillä. Näin hankintayksikön on helpompi pisteyttää tarjous mukauttamalla se arviointikriteereihin. Työssämme näemme toistuvasti, että tarjoajat jäävät paitsi helpoista pisteistä, koska toimitetut referenssit ovat epämääräisiä, sertifikaatit puutteellisia tai vastaukset tilaajan kysymyksiin ovat epätasällisia.

Yhteistyö kuntien ja julkisten toimijoiden kanssa

Energiatehokkuussopimus JETS 2026–2035 korvaa aiemman KETS-sopimuksen. Se on valtion, kuntien, hyvinvointialueiden ja yksityisten toimijoiden valtakunnallista ja vapaaehtoista yhteistyötä kansallisten ja EU:n laajuisten energiansäästötavoitteiden saavuttamiseksi. Sopimus lisää yritysten velvollisuutta tarjota mitattavissa olevia energiatehokkaita ratkaisuja. On myös tärkeää seurata todellista suorituskyyä toimituksen jälkeen ja pyynnöstä pystyä toimittamaan asiakirjat tai todistukset, jotka osoittavat, että energiavaatimukset täyttyvät.

Liittymällä sopimukseen yritykset saavat useita etuja, kuten helpotuksia tiettyihin lakisääteisiin vaatimuksiin, pääsyn neuvontaan ja verkostoihin sekä mahdollisuuden hakea valtion tukea investointeihin ja energiakartoituksiin sekä lisäkysyntää teknologiaan ja tehokkuusratkaisuihin. Ympäristötavoitteiden edistämisen ja kilpailukyvyyn vahvistamisen lisäksi kustannukset laskevat tehokkaamman energiankäytön avulla. Myös yrityksille, jotka kohdistavat palveluja julkisen sektorin kiinteistönomistajille, avautuu merkittäviä kasvumahdollisuuksia, sillä tehostamisratkaisut ovat strategisesti etusijalla.

Vihreä rahoitus – uudet edellytykset myös perinteisille yrityksille

Rahoitusympäristö on muuttunut nopeasti. Pankit ja sijoittajat sisällyttävät ympäristö- ja kestävyysdataa vakiosopimuksiin ja perinteisiin luottoprosesseihin. Luottoarvioinneissa käytetään EU:n taksonomiaa ja "Do No Significant Harm" (DNSH) -periaatetta. Tämä ei koske vain esimerkiksi tuulivoiman hankerahoitusta, vaan myös tavanomaisia yrityslainoja.

Laina- ja luottosopimuksissa on nyt määräyksiä siitä, miten lainavaroja saa käyttää, mitä raportointivaatimuksia sovelletaan ja mitä ESG-sitoumuksia on täytettävä. Esimerkki neuvottelupöydästä on tapaus, jossa ehtoa muutettiin siten, että lainanottajan sisäisen vastuullisuustoimintaperiaatteiden sijaan, lainaa oli käytettävä EU:n kestävien sijoitusten taksonomian mukaisesti. Muutetussa sopimuksessa sisällytettiin myös vaatimus, jonka mukaan yrityksen oli toimitettava neljännesvuosittainen vastuullisuusraportti.

Yritysten, jotka haluavat osallistua vihreään siirtymään, on viisasta neuvotella pankin kanssa rahoituksen ehdoista jo varhaisessa vaiheessa. Ennen kaikkea on selvitettävä, mikä lasketaan kestäväksi sijoitukseksi. Käsitettä voidaan tulkita eri tavoin pankkien välillä, ja siksi on tärkeää, että molemmilla osapuolilla on yhteinen käsitys siitä, mitkä hankeet täyttävät kestävyysvaatimukset. Yrityksen tulee myös varmistaa, että raportointi on selkeää ja hallittavaa. On oltava selvää, miten tuloksia mitataan, kuinka usein seurantaa tehdään ja mitä tapahtuu, jos tapahtuu jotain, mikä ei ole yrityksen hallinnassa. Toinen keskeinen seikka on oikeus korjata mahdolliset puutteet. Yrityksellä on oltava mahdollisuus korjata virheet ennen kuin pankki määrää sanktioita tai irtisanoo lainan. Tämä on, verrattuna sopimusoikeuden yleisiin periaatteisiin, neuvoteltavissa korkolain (633/1982) 1 luvun 1 §:n mukaisesti.

Neuvoteltavien kohtien lisäksi on tärkeää pyytää kaikki kirjallisesti, tutkia sopimusluonnokset huolellisesti ja kyseenalaistaa epämääräiset tai avoimet sanamuodot. Pankki haluaa turvallisuutta, yritys tarvitsee ennustettavuutta. Näiden etujen välinen tasapaino saavutetaan parhaiten selkeyttämällä sopimusta. Lisätietoja löytyy artikkelistamme [vihreästä rahoituksesta ja EU:n taksonomiasta](#).

Kyberturvallisuus

Tieto- ja kyberturvallisuus ovat asialistan kärjessä Euroopassa, joka on varhaisessa vaiheessa vienyt kehitystä eteenpäin. Keväällä 2025 voimaan tulleet kyberturvallisuudirektiivi (NIS2-direktiivi, (EU) 2022/2555) ja kyberturvallisuuslaki (1126/2023) asettaa entistä korkeammat tavoitteet. Sääntelyn piiriin kuuluvat yritykset toimivat keskeisillä yhteiskunnan aloilla, kuten energia-, liikenne- ja terveysaloilla, mutta vaikutukset ulottuvat myös alihankkijoihin.

Kyberturvallisuuden vahvistamiseksi yrityksen on saatava selkeä kuva palveluistaan ja IT-järjestelmistään sekä ymmärrettävä liiketoimintaa uhkaavat tietoturvariskit. Tämän jälkeen yritys voi laatia liiketoiminnan jatkuvuussuunnitelman. Liiketoiminnan jatkuvuussuunnitelma kattaa koko ketjun ennaltaehkäisevästä toiminnasta tietoturvapoikkeaman jälkeiseen toipumiseen. Ensimmäiseksi on kehitettävä turvallisuuskäytäntöjä ja menettelytapoja mahdollisia tietoturvaloukkauksia varten. Tieto- ja kyberturvallisuus on kuitenkin niin sanottu tuoretuote, joka vaatii yritykseltä jatkuvaa sopeutumista ja jäsenneltyä työtä. Direktiivi edellyttää myös johdolta aktiivista vastuuta turvallisuudesta, ja siksi se on otettava mukaan päivittäiseen turvallisuustyöhön. Toinen tärkeä muistutus on priorisoida henkilöstön jatkuva koulutus turvallisuuskysymyksissä.

Sopimusneuvotteluissa näemme, että tietoturvaliitteet ovat vakiintuneet. Ne sisältävät yleensä selkeät turvallisuusvaatimukset, oikeuden tarkastaa alihankkijoita, vaatimukset NIS2:n mukaiselle poikkeamaraportoinnille ja dokumentoidulle riskienhallinnalle. Noudattamatta jättämisellä voi olla merkittäviä seurauksia, sillä NIS2-direktiivin 34 artiklan nojalla määrätään sanktioita, jotka voivat olla jopa 2 prosenttia maailmanlaajuisesta vuotuisesta liikevaihdosta tai 10 miljoonaa euroa. Pahimmassa tapauksessa se voi vaikuttaa yrityksen elinkeinolupaan. Jos haluat lukea lisää käytännön ratkaisuisista riippumattomaan tarkastukseen ja whistleblowing-palveluihin – tutustu ilmoituspalveluumme ja tekniseen ratkaisuamme.

Kustannuksista kilpailueduksi

Vihreä siirtymä voi muuttua lisäkustannuksista kilpailueduksi, joista nämä kolme asiaa ovat ajankohtaisia juuri nyt: pankit tarvitsevat ESG-tietoja myös tavallisista lainoista; nopeutettuja lupaprosesseja hallitaan tehokkaammin; ja kyberturvallisuusvaatimukset ulottuvat toimitusketjujen pienyrityksiin asti. Yrityksille on tärkeää olla valppaana eikä odottaa.

Sääntöjä tiukennetaan, mutta se luo selkeämmän pelikentän. Yritykset, jotka pystyvät täyttämään vaatimukset ja osoittamaan tosiasiat, hyötyvät tiukemmista vaatimuksista. Kyse on siis ympäristödatan osoittamisesta, vankkojen prosessien luomisesta, IT-ympäristöjen turvaamisesta ja selkeiden sopimusten neuvottelemisesta. Ensimmäinen askel on kartoittaa nykytilanne ja tunnistaa, mitkä sertifikaatit ja tiedot puuttuvat. Korjaa havaitut puutteet systemaattisesti, rakenna standardoituja työskentelytapoja seurantaan ja raportointia varten ja neuvotele sopimusehdot ennakoivasti sen sijaan, että odotat, että pankki lähettää vakiomallin.

Lisätietoa: dan.karlsson@dkco-law.com